

Brochure ziekenzalving

door

Ds. J. van 't Hof

maart 2002

Inhoud

1. De plaats van genezingen in het werk van de Here Jezus.	4
2. Welke plaats hebben genezingen in het werk van de Here Jezus en de kerk?	6
3. Ziekenzalving in Jakobus: gebed als het kader van de ziekenzalving.	12
4. Jakobus over de ziekenzalving: ziekte raakt de gemeente als geheel.	14
5. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring en geloof.....	15
6. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring en vergeving van zonden.....	17
7. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring is behouden worden.....	18
8. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring: behouden en genezen worden.	20
9. Jakobus over de ziekenzalving: laat de oudsten der gemeente roepen.	21
10. Jakobus over de ziekenzalving: olie voor de zalving.	21
11. Jakobus over de ziekenzalving: het woord zalven.	22
12. Jakobus over de ziekenzalving: het gebruik van een teken.	23
13. Dienst der genezing of genezingsmanifestaties?	24
14. Gebedsgenezers en de gave(n) van genezing(en).....	25
15. Dienst der Genezing is geen evangelisatiemethode.....	26
16. Jakobus over de ziekenzalving: Het voorbeeld van Elia	27
17. Ziekenzalving: waar en hoe?.....	29
18. Ziekenzalving: de voorbereiding.....	30
19. Ziekenzalving en handoplegging.....	31
20. Ziekenzalving: vragen voor de bespreking in kringen.....	33

Inleiding

Deze brochure is tot stand gekomen naar aanleiding van een serie preken over de ziekenzalving. Het is de bedoeling dat dit 'boekje' de bezinning over de ziekenzalving in de gemeente zal dienen.

De tekst is grotendeels afkomstig uit de preken over de ziekenzalving en blijft dan ook als zodanig herkenbaar. Zo af en toe is er wat extra achtergrondinformatie toegevoegd. Daarnaast is er een hoofdstuk toegevoegd over het 'hoe en wat' van de ziekenzalving.

Aan het eind van de brochure vindt u een aantal vragen die gebruikt kunnen worden bij de bestudering van de brochure en bij de bespreking ervan in bijbelstudie- of wijkkringen. De kringen zouden deze brochure paragraaf voor paragraaf kunnen bespreken. Waarschijnlijk zijn dan meerdere avonden nodig. Als men dit onderwerp in één avond wil bespreken, dan kan gebruik gemaakt worden van de vragen in de laatste paragraaf.

1. De plaats van genezingen in het werk van de Here Jezus.

Marcus 1:40-2:12

Voordat we gaan kijken naar de betekenis van de ziekenzalving, is het goed eerst naar een breder kader te kijken. We willen letten op de plaats van genezingen (en andere wonderen) in het werk van de Here Jezus op aarde. In Marcus 1:40 e.v. valt dan op dat de Here Jezus de melaatse het zwijgen oplegt. In 1:43 staat: "En met een strenge vermaning zond Hij hem terstond weg.". De inhoud van die vermaning vinden we in vers 44: "En Hij zeide tot hem: zie toe dat gij niemand iets zegt ...". Een strenge vermaning om te zwijgen. Dat komen we ook eerder in Marcus tegen. Na de doop in de Jordaan en de verzoeking in de woestijn is de Heer aan Zijn werk begonnen. Dat werk bestaat uit de prediking van het evangelie, dat het koninkrijk van God nabij is (1:14,15). Als Jezus Petrus schoonmoeder genezen heeft (1.29-39), komt er een stroom van zieken op gang, die genezing zoeken. Velen worden genezen of bevrijd. Later die avond vertrekt de Here Jezus. Hij gaat de bergen in om te bidden. Blijkbaar waren er daarna nog meer mensen gekomen, die genezen wilden worden. Dan gaan de discipelen op zoek naar hun Meester. Ze zeggen: allen zoeken U.

Terwijl de Here Jezus gezegd heeft: "Zoekt en gij zult vinden", reageert Hij hier heel anders. Als allen Hem zoeken, zegt de Heer: "Laten wij elders heengaan, naar de naburige plaatsen, opdat ik ook daar predike:" (1.38) Dit roept nogal eens verwarring op. Waarom loopt Jezus weg als de mensen Hem zoeken? Je zou maar ernstig ziek zijn en net in Kapernaüm bij het huis van Petrus zijn aangekomen. En waarom mag de melaatse niets zeggen? Als de mensen de Here Jezus als een wonderdoener zoeken, als ze alleen maar lichamelijke genezing willen ontvangen, dan zijn ze bij Hem aan het verkeerde adres. Daarom moet de melaatse ook zwijgen. De Heer wil niet dat de mensen alleen voor genezing komen. Hij is geroepen om het evangelie te verkondigen, niet om wonderen te doen.

Dit betekent niet, dat de genezingen, die Jezus deed onbelangrijk waren. Blijkbaar kan het wel gebeuren, dat de genezingen op een verkeerde manier de grote aandachtstrekker worden. Genezingen kunnen zo eenzijdig naar voren worden geschoven, dat de Here Jezus zegt: "Zo laat Ik mij niet vinden, Ik vertrek". Het evangelie moet verkondigd worden, en al die aandacht voor genezing kan de verkondiging in de weg staan.

Daarom heeft de Here Jezus nooit genezingsbijeenkomsten belegd. Als de mensen dat wel doen, dan vertrekt Hij. Als wij in onze tijd over genezingsbijeenkomsten horen, moeten we dit nooit vergeten!

De relatie tussen de verkondiging van het evangelie en de genezingen wordt in Marcus 2 duidelijk gemaakt. Vier mannen willen hun verlamde vriend naar de Here Jezus brengen. De schare brengt de verlamde, die door vier mannen gedragen wordt, naar Jezus. Door de drukte kunnen ze met die matras niet bij Jezus komen. Ze laten zich niet tegenhouden. Ze zijn met die man bij Jezus gekomen. Dan breken ze het dak open. Wat een doorzettingsvermogen!! Daar kunnen wij vaak nog wel wat van leren.

Brengen wij onze naasten met zoveel doorzettingsvermogen voor God? Blijven we op hen betrokken, ook als het lang duurt? Blijven we voor hen bidden? De verlamde man wordt als het ware uit de hemel voor Jezus' voeten neergelaten. Dan toont de Heer de ware aard van het evangelie, dan komt de kern van zijn verkondiging aan het licht. Jezus ziet HUN geloof en Hij zegt: "Uw zonden zijn u vergeven"

Wij hebben misschien de neiging om te zeggen: "Nou daar kwam die man toch niet voor, die wilde gewoon lopen!". Het lijkt er op of deze man met een kluitje in het riet wordt gestuurd. Maar dat is niet zo. Deze man ontvangt vergeving en dat is de kern van het evangelie. Als je zonden vergeven worden, dan zijn niet alleen de verkeerde dingen die je gedaan hebt verdwenen. Door de vergeving is er ook weer een volmaakte relatie met God, de Vader. Deze verlamde man wordt niet met een kluitje in het riet gestuurd. Nee, hij ontmoet zijn Schepper, de HERE, de God van het verbond. Deze man komt thuis. Hij ontvangt het eeuwige leven. Hij ontvangt het echte leven. Zijn leven is een leven met toekomst geworden. Door de vergeving, komt het leven tot zijn doel. Al ben je ziek of gehandicapt, als je zonden vergeven worden, ontvang je het allerbelangrijkste. Dan ontvang je het Leven. Wat de Heer geeft is zo rijk, dat houdt zijn waarde. Zelfs al zou die verlamde niet genezen zijn. Genezing is belangrijk voor die verlamde man, maar toch is het van een heel andere orde dan het ontvangen van vergeving, van eeuwig leven.

Dit betekent niet, dat het leven op aarde in het heden er niet toe doet. Integendeel, de Heer wil ons huidige, aardse leven nu al door gloeien met de vreugde van die machtige toekomst.

Na het ontvangen van de vergeving, volgt de genezing. De genezing onderstreept de verkondiging van het evangelie van de vergeving. De genezing voorziet de verkondiging van een uitroep teken. De genezingen van de Here Jezus zijn als het ware zichtbare en tastbare wegwijzers naar Gods toekomst. De toekomst zonder ziekten, depressies, dood en verdriet. De wonderen zijn daar een **teken** van.

Het is ook opvallend dat er in Marcus 2:5 staat: "daar Jezus **hun** geloof zag, zeide Hij tot de verlamde: "Kind, uw zonden worden vergeven". **Hun** geloof ziende schonk Jezus **hem** het eeuwige leven. Dat is geen foutje van Marcus.

Wij zouden verwachten dat er stond: “en ZIJN geloof ziende”. Je zonden worden toch alleen vergeven als je daar **persoonlijk** om vraagt? Juist in deze tijd, waarin het individualisme hoogtij viert, is het goed om te benadrukken dat, de bijbel het boek van Gods verbond is. God zoekt een verbondsvolk. God zoekt een gemeenschap. God scheidt op aarde een gemeenschap, waarin al die verschillende leden één lichaam vormen. Bij God gaan we nooit in de massa op. God zoekt ook ons persoonlijke geloofsantwoord. Het gaat Hem in de eerste plaats om Zijn volk als geheel, om de gemeente. En daarbij telt dan ook HUN geloof.

Als een mens nog niet instaat is om zijn of haar geloof op een verstandelijke manier te belijden, dan kijkt God verder. God kijkt ook naar de gemeenschap, waarin die mens staat. Dat mag een grote troost zijn voor kinderen of partners, die zien dat een ouder of een echtgenoot door dementie de weg kwijt raakt en van het geloof niets meer lijkt te beseffen. Dat geldt voor hen die staan rondom mensen, die door zware depressies de moed en som ook het geloof kwijt lijken te zijn. In dergelijke situaties mogen wij hen als gemeente (net als die vier vrienden) voor Gods troon brengen.

Dan mogen we weten dat God ONS geloof ziet en dat het bij God gewicht in de schaal legt.

God geeft ons aan elkaar en daarom ogen wij elkaar biddend voor Gods troon brengen. Zo mag/moet de gemeente van Jezus Christus rondom de zieke gemeentelieden staan en hen vol verlangen naar Jezus brengen. Dan mogen wij weten dat Jezus hun door de vergeving van de zonden het eeuwige leven schenkt. En zo mogen wij in het kader van het geloof voor hen bidden, ook om genezing.

Maar het mag nooit alleen om genezing gaan, alsof dat het belangrijkste is in het leven.

Genezing is een teken, dat het evangelie van Gods vergevende liefde onderstreept en geen zelfstandige zaak.

2. Welke plaats hebben genezingen in het werk van de Here Jezus en de kerk?

Matt. 4:17-25; Matt.9:35-10:8; Matt. 11:2-6; Marc.16:15-18.

De Here Jezus organiseerde geen genezingsbijeenkomsten. Een te grote nadruk op de genezingen was een gevaar voor de goede uitvoering van de opdracht van de Heiland. Toch zou het een vergissing zijn om daaruit te concluderen dat “genezing” een onbelangrijk element in het werk van de Heer was.

Als wij in het evangelie lezen, zien we de genezingswonderen van de Here Jezus misschien als een soort illustratie bij zijn onderwijs. Maar als we naar de opbouw van het Matteüs-evangelie kijken, zien we dat de genezingswonderen een essentiële plaats hebben in het werk van de Heer.

Na de verzoeking in de woestijn begint de Heer zijn werk. Daarna worden de discipelen geroepen. Na die roeping vinden we in Matt. 4:23 een samenvatting van het werk van de Heer: “En Hij trok rond in geheel Galilea en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal”

Daarna volgt het verslag van de eerste genezingen. In hoofdstuk 5-7 vinden we een samenvatting van Jezus’ onderwijs. Vervolgens vinden we in hoofdstuk 8 en 9 weer een aantal genezingen. Tenslotte wordt in 9:35 het eerste hoofddeel van het evangelie afgesloten met een samenvatting van Jezus’ werk.

In 9:35 komen we dezelfde zin tegen die Matteüs ook in 4:23 gebruikt heeft: “En Jezus ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal.”

Schematisch weergegeven ziet het er als volgt uit:

- A 4:23c Samenvatting van Jezus’ werk: Verkondiging + Genezing;
- B 4:24-25 Jezus geneest;
- C H5-7 Jezus leert;
- B H8-9 Jezus geneest;
- A 9:34 Samenvatting van Jezus’ werk: Verkondiging + Genezing.

Hier is sprake van een bewuste opbouw. In het centrum (C) staat de verkondiging van het evangelie. Daarvoor en daarna vinden we de genezingen (B). Aan het begin en het eind wordt Jezus’ werk samengevat als: verkondigen en genezen. De genezingen zijn geen illustraties, die je net zo goed weg kunt laten. De genezingen horen integraal bij de roeping van de Heer.

Het evangelie heeft niet alleen betrekking op het geestelijke leven, maar op heel de mens. Niet alleen de geest of de ziel, maar net zo goed het lichaam. Het gaat om de komst van het Koninkrijk van God. God wil terug naar Zijn oorspronkelijke bedoeling met de schepping. De mens zal als kind van God in een goede verhouding met zijn Koning mogen leven op de nieuwe aarde. In het Messiaanse **vred**rijk, waar wij naar uit kijken, zal er geen ziekte en geen kwaal meer zijn. Daar is de dood overwonnen. Lichamelijke en psychische ziekten, ze zullen verdwenen zijn.

Als Jezus het evangelie verkondigt, dan verkondigt Hij de redding van heel de schepping, de redding van heel de mens naar geest, ziel en lichaam. Het lichamelijke, het vleselijke hoort net zo goed bij Gods reddingsplan als het geestelijke. Jezus heeft niet alleen onze zonden gedragen, maar ook al onze ziekten op zich genomen. De profeet Jesaja zegt van Hem:

“Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand voor wie men het gelaat verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.

NOCHTANS, ONZE ZIEKTE HEEFT HIJ OP ZICH GENOMEN EN ONZE SMARTEN GEDRAGEN”. Daarom zijn de verkondiging van de Heer en Zijn genezingen onafscheidelijk verbonden.

Deze twee elementen (verkondiging en genezing) komen niet alleen in het werk van de Here Jezus samen, maar ook in het werk van Zijn discipelen. Matteüs 9:35 is de afsluiting van het eerste hoofddeel van het evangelie.

Tegelijk heeft dit gedeelte ook betekenis voor het vervolg. In hoofdstuk 10 worden de discipelen op pad gestuurd om in Israël het werk van Jezus uit te dragen. Daarbij moeten de discipelen net als Jezus het evangelie verkondigen, maar ze krijgen eveneens de opdracht om te genezen.

In 10:7,8 worden die twee elementen van hun opdracht in één adem genoemd:

“Gaat en predikt en zegt: ‘Het koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.

Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit’.”

Deze combinatie gold niet alleen voor hun “eerste zendingsreis” in Palestina.

Marcus (16:15-18) vermeldt in zijn weergave van het zendingsbevel nadrukkelijk beide elementen.

De genezingen horen er dus bij. En er is geen enkele reden om deze opdracht te beperken tot de apostelen. Als Paulus de gemeente van Korinte aanspoort om zich uit te strekken naar de gaven van de Geest, dan noemt hij ook de gaven van genezingen (I Kor. 12:9,28,29). En zo wijst Jacobus (5:14) ons op de ziekenzalving. In de bijbel is de verkondiging van het evangelie onlosmakelijk verbonden met genezingen. God laat het evangelie in woord en daad over de wereld gaan. Hij laat zien, dat deze wereld met zonde, dood en ziekte op zijn laatste benen loopt.

Waar het evangelie verkondigd wordt, de relatie met God door de vergeving van zonden hersteld wordt, daar groeit ook het verlangen naar genezing als teken van Gods aanwezigheid.

Hoe horen verkondiging en genezing bij elkaar? Op die vraag worden heel verschillende antwoorden gegeven. Sommigen zeggen dat God ook nu nog net, zo goed als tijdens het leven van de Here Jezus alle zieken wil genezen. Dan gaat men echter voorbij aan het feit, dat de Here Jezus niet alle zieken

genezen heeft. Soms ging Hij de mensen die genezing zochten uit de weg. In de toekomst van Gods rijk zal er geen ziekte zijn. De genezingen van de Here Jezus zijn het teken van die toekomst. Tijdens Jezus' leven op aarde was die toekomst nog niet aangebroken. Ook wij wachten nog op de komst van Gods Koninkrijk in heerlijkheid. Alleen dan zal elke ziekte genezen zijn.

Anderen hebben een tegenovergestelde richting gekozen en zeggen dat de dienst der genezing geen plaats hoort te hebben in de kerk. De genezingen zouden alleen voor de apostolische tijd betekenis gehad hebben, omdat toen de bijbel nog niet compleet was. Dergelijke redeneringen vinden we in de Schrift zelf echter nergens. En er is ook geen bijbelse grond om de dienst der genezing enkel en alleen voor het zendingsveld te reserveren.

Er is dus een spanningsveld, als wij zoeken naar de gaven van genezingen. Niet iedereen geneest. En uiteindelijk zullen de meeste christenen – als de Heer niet eerder terugkomt - als gevolg van ziekte of zwakheid overlijden. Als we geloven dat de Here Jezus de Christus is, dan verlangen wij ernaar dat tekenen van Zijn macht en kracht ook in ons leven werkzaam zijn. Als we ziek zijn, verlangen we naar de gave van genezing. Toch ontvangen wij in deze bedeling lang niet altijd de tekenen, waar wij op hopen.

Als we naar Johannes de Doper kijken, kunnen we leren, hoe we daar mee om moeten gaan.

Johannes de Doper had zijn eigen discipelen op de Here Jezus gewezen en gezegd dat Hij het Lam Gods is, dat de zonden der wereld wegdraagt. “Kijk Hij is het. Bij Hem moet je zijn”.

Maar als Johannes na zijn arrestatie weken achter elkaar in de gevangenis zit, slaat de twijfel toe. Johannes stuurt zijn leerlingen naar de Here Jezus met de vraag: “Bent U het nu wel of heb ik mij vergist?” Johannes zit in een geloofscrisis. Hij vraagt zich af, waar de tekenen van het koninkrijk nu blijven. Want Jesaja had onder meer gezegd, dat er aan gevangenen vrijlating verkondigd zou worden.

De Here Jezus zegt tegen de leerlingen van Johannes: “Ik ben het wel, kijk maar wat er gebeurt: blinden worden ziende en lammen wandelen, melatzen worden gereinigd en doven horen, doden worden opgewekt en armen ontvangen het evangelie”.

“Kijk maar Johannes, zoals Jesaja het voorspeld heeft, zo gebeurt het. De tekenen zijn er. De Messias is gekomen. Ik ben het die komen zou, je hoeft geen ander te verwachten.”

Zou Johannes die dingen niet allang gehoord hebben? Waarom twijfelt hij dan? Johannes kende de profetieën van Jesaja. Hij weet, dat Jezus een stukje overslaat. Want Jesaja had ook gezegd, dat de Messias vrijlating zou uitroepen

voor de gevangenen. Johannes zit daar in de cel. En juist dat stukje uit de profetieën spreekt hem zo aan. Hij wacht op de vervulling van die belofte. Als die niet komt, als er telkens weer een dag in de gevangenis voorbij gaat, dan slaat de twijfel toe.

Jezus citeert Jesaja en zegt: “Kijk Johannes, Ik weet dat het anders is dan jij verwacht had.

Ik weet dat je het zat bent in die cel, dat je gaat twijfelen, maar kijk eens naar al die tekenen!

Ik ben het echt, Ik ben de Christus.” En als Johannes dan wil zeggen:

“Waarom zit Ik dan nog in de cel?” Dan zegt Jezus: “Zalig wie aan mij geen aanstoot neemt!” “Pas op Johannes, verlies je geloof niet. Zelfs al gaat het anders dan je verwacht had. Zie de tekenen en geloof.”

Zo werkt Jezus op aarde. Hij verkondigt het evangelie en doet vele tekenen. Zo moeten de apostelen aan het werk gaan, het evangelie verkondigen en op zieken de handen leggen. En dan zegt Marcus:”Kijk maar dat is ook wat er gebeurde” (16.20). Ze verkondigen het evangelie en God werkt mee door tekenen en wonderen.

En zo moet ook de kerk vandaag de dag in deze wereld aan het werk zijn. We mogen het evangelie verkondigen in het besef dat God ook vandaag die verkondiging wil onderstrepen met tekenen en wonderen. Op zieken mogen we de handen leggen.

De tekenen, de gezelingen ze horen erbij, want het gaat in het evangelie om heel de mens, niet alleen om de ziel.

We moeten wel onderstrepen, dat die genezingswonderen **TEKENEN** genoemd worden. Teken. Je zou kunnen zeggen: “het zijn signalen van het doorbreken van Gods koninkrijk.” Maar een teken van de komst van het koninkrijk van God dat is niet hetzelfde als de komst van het koninkrijk zelf. Als er van de Here Jezus gezegd wordt, dat Hij **ALLE** ziekte en **ALLE** kwaal geneest (Matt.4:23 en 9:35), dan wordt daar niet bedoeld dat Hij **ELKE** zieke geneest. Er wordt bedoeld dat Jezus laat zien dat de genezing van geen enkele ziekte voor Hem onmogelijk is. Hij is sterker dan elke ziekte. Hij is sterker dan elke kwaal. Uiteindelijk zal Hij zorgen dat er geen ziekte en geen kwaal meer zijn. Het is niet waar, dat Jezus elke **ZIEKE** genas. De Here Jezus is ook geen gebedsgenezer, die genezingsbijeenkomsten houdt. En als de mensen alleen maar komen om genezen te worden, dan loopt Hij weg. Daar is Hij niet voor gekomen.

Toen Jezus te Betesda kwam, genas Hij één man die daar al jaren lang lag. Maar al die anderen bleven ziek. De genezing van die ene man is het teken dat er straks in het koninkrijk zelf geen ziekte meer zal zijn.

Als God tekenen van Zijn komend koninkrijk geeft (en dat doet Hij ook vandaag), is daarmee niet gezegd, dat nu al iedereen zal genezen. De genezing is en blijft een teken van wat komt. Een teken geeft iets aan van een uitzonderlijke doorbreking van de gewone gang van zaken. Daarmee is ook gezegd dat in de tijd voordat de Here Jezus terugkomt, genezing niet Gods standaard antwoord is.

Dat heeft Johannes de Doper ook moeten leren. De kern van het antwoord van de Here Jezus zit in dat laatste stukje: “en zalig wie aan Mij geen aanstoot neemt”. Zalig wie gelooft, ook al krijg je op dit moment niet, waar je naar verlangt. “Zalig wie aan mij geen aanstoot neemt.”

Johannes verwacht de loslating van de gevangenen, maar hij sterft in gevangenschap. Jezus zegt **niet** tegen Johannes: “Johannes jij hebt op een verkeerde manier naar het koninkrijk verlangd. Je had niet mogen verlangen naar bevrijding”. Het verlangen van Johannes, daar is niets mis mee. En zo is er niets mis mee, als wij verlangen naar genezing. Als wij, bij ziekte, aan de Heer vragen om ons nu al een voorschotje te geven op het komende koninkrijk, dan is daar is niets mis mee. Integendeel in de Schrift blijkt op verschillende plaatsen, dat dit verlangen naar genezing een legitieme plaats in de kerk heeft gehad. En zo hoort de dienst der genezing ook in de kerk van vandaag een plaats te hebben en te houden.

Het verlangen naar genezing is legitiem. Maar wij mogen nooit de fout maken de tekenen die God wil doen te claimen als de normale gang van zaken. Er zullen ook vandaag tekenen van het komende koninkrijk zijn, maar het koninkrijk zelf is nog niet in zijn volle heerlijk aangebroken. Daarom zullen wij als we bidden om genezing, ook steeds moeten leren om geen aanstoot te nemen aan onze Heer, als Hij ons dat teken niet geeft. “Zalig wie aan Mij geen aanstoot neemt.” De Heer zegt als het ware: “Denk erom jullie leven nog in een gebroken wereld. In die gebroken wereld houd Ik jullie vast. Ik laat je niet los. Soms zullen er tekenen en wonderen gebeuren en soms niet. Hoe dan ook, Ik laat jullie niet los.” Wij mogen ons uitstrekken naar de tekenen, naar genezingen. Maar we moeten vooral leren om ons uit te strekken uit naar de komst van het koninkrijk zelf.

Gelukkig is dat verlangen naar de dienst der genezing nooit uit de kerk verdwenen. We bidden vaak en veel voor genezing van zieken. We weten dat we een machtige God hebben.

Maar door de weerbarstige werkelijkheid, die vol is van ziekte en dood, hebben wij in onze kerken vaak afscheid genomen van de concrete vormen, die de Heer zelf hiervoor aan Zijn kerk gegeven heeft. Wij durven niet meer zo goed concreet te zijn rond een ziekbed. Je kunt toch niet zomaar de handen

opleggen en bidden om genezing? Stel je voor, dat de zieke dan toch sterft! Wat zullen de mensen dan wel niet zeggen?

Er zijn veel moeilijk vragen op dit terrein, zoals:

- Wat is het verband tussen ziekte en zonde?
- Waarom geneest de één wel en de ander niet?
- Hoe zou dat dan concreet moeten, zo'n dienst der genezing?

In het verleden is er veel misgegaan bij grote genezingscampagnes. Soms zijn er grote pastorale blunders gemaakt en sommige zieken zijn tot wanhoop gedreven. Toch mag dit nooit een reden zijn om dit onderwerp maar dood te zwijgen of het als kerk te negeren. Het evangelie is vaak verkeerd begrepen en de bijbel is vaak verkeerd uitgelegd. Toch gooien we de bijbel niet aan de kant. Er zijn veel moeilijk vragen over gebedsverhoring. Maar we stoppen niet met bidden. Zo moet het ook met de dienst der genezing zijn. Er zijn veel moeilijke vragen. En er worden rampzalig fouten gemaakt. Maar dan is het niet goed om de bijbelse aanwijzingen hierover te negeren.

3. Ziekenzalving in Jakobus: gebed als het kader van de ziekenzalving.

Jakobus 1:2-8 en 5:12-18

Als we het over de ziekenzalving hebben dan kunnen we daar alleen goed over spreken in het kader van het gebed. Als we de ziekenzalving losmaken van het gebed, maken we er magie van. Het gebed krijgt in het nieuwe testament veel aandacht. Als Paulus aan het slot van de Efezebrief gesproken heeft over de geestelijke wapenrusting, dan sluit hij af met de opdracht: "En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken bij elke gelegenheid in de Geest, daartoe wakende met alle volharding en smeking voor alle heiligen". Aanhoudend bidden en volhardend smeken, iets dergelijks vinden we ook in I Tess. 5:17: "Bidt zonder ophouden, dankt onder alles, want dat is de wil Gods in Christus ten opzichte van u". Er zouden nog verschillende andere teksten met deze strekking genoemd kunnen worden. De bijbel legt een grote nadruk op het gebed. Leven met de Heer betekent dat we persoonlijk en als gemeente tijd inruimen om te bidden.

Ook Jakobus legt veel nadruk op het gebed. In Jak. 1:5,6 lezen we: "Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij zal hem gegeven worden". Ook het slot van deze brief staat helemaal in het teken van het gebed. Zowel aan het begin als aan het eind van de brief komt het gebed dus aan de

orde. Dat was in de oudheid een bekende stijlfiguur. Alles wat in die brief besproken wordt staat dan als het ware ingeklemd tussen dat begin en dat eind. Alles wat aan de orde komt, staat in het kader van het gebed.

In het gebed mogen alle aspecten van het leven betrokken worden in de relatie met God. Dat leert Jakobus in hoofdstuk 5. Hij begint dat gedeelte met een waarschuwing. Hij zegt: “Je moet alles in je leven met God verbinden en met Hem bespreken, maar breek met de verkeerde gewoonte van het lichtvaardig zweren. Dat zweren, dat klinkt wel vroom maar het is verkeerd.” Jak.5:12: “Maar vooral, mijn broeders zweert niet, noch bij de hemel noch bij de aarde, noch welke andere eed ook. Laat ja bij u ja zijn en neen neen, opdat gij niet onder het oordeel valt.”

De Joden waren heel terughoudend in het gebruik van de naam van God. Zij wilden die naam niet ijdel gebruiken. Daarom werd er **niet** gezworen bij Gods naam, maar bijvoorbeeld bij de hemel of bij aarde. Zo wees men dan – zonder de naam van God te gebruiken – naar God, naar de Schepper van hemel en aarde.

Om het eigen gelijk te versterken maakte men heel gemakkelijk gebruik van de eed. Voor het eigen gelijk haalde men God van stal. Daar verzet Jakobus zich tegen. Hij zegt als het ware: “Je moet God wel bij alles van je leven betrekken, maar niet op deze manier. Gebruik God niet als een verlengstuk van je eigen gelijk. In het vervolg laat Jakobus dan zien hoe wij God wel bij alle facetten van ons leven mogen betrekken. Je moet God bij je leven betrekken door het gebed. “Zit iemand van u in moeilijkheden, dan moet hij bidden. Is iemand opgewekt? Laat Hij dan een loflied zingen”. Na deze algemene richtlijn geeft Jakobus nog een aanwijzing voor wat we moeten doen als we ernstig ziek zijn.

Het is niet vreemd, dat Jakobus daar apart bij stilstaat. Ernstige ziekte brengt ons in een crisis, die alles op losse schroeven kan zetten. Zelfs het geloof en de relatie met God. Ernstige ziekte zet heel wat op zijn kop. In ziekte worden we geconfronteerd met één van de gevolgen van de zondeval. Als alles op rolletjes loopt in het leven, dan kun je je kwetsbaarheid als mens nog wel eens vergeten en wegdrukken. Maar als je ernstig ziek wordt, lukt dat niet. Soms zorgt een ziekte ervoor dat wij niet meer gewoon verder kunnen leven. Opeens worden we met gebreken en beperkingen geconfronteerd. Ziekte tast het normale functioneren van de mens aan. Soms gaat het nog verder. Soms brengt ziekte ons oog in oog met de dood. De gebrokenheid van Gods goede schepping is dan niet meer te ontkennen. De gebrokenheid is ons dan als het ware op het lijf geschreven. In die situatie vindt Jakobus het niet voldoende om bij die algemene aanbeveling van 5:13 te blijven staan. Het: “Heeft iemand onder u

leed te dragen? Laat hij bidden” krijgt in 5:14 een aanvulling, een concretisering. Als je voor zo’n crisis staat dan moet je het niet in je eentje uitzoeken. Alleen persoonlijk ervoor bidden is dan te weinig: “Roep de oudsten van de gemeente.”

4. Jakobus over de ziekenzalving: ziekte raakt de gemeente als geheel.

Jakobus 5:14-16; I Kor. 12:26;

Als je ziek bent: “Roep de oudsten van de gemeente.” Als het niet in de bijbel zou staan dan, zou u misschien zeggen: “Als ik ziek ben, bepaal ik zelf wel wie ik erbij betrek. Het is toch zeker een privé-zaak hoe ik met mijn ziek-zijn omga.”

Toch geeft Jakobus nadrukkelijk de opdracht om de oudsten te roepen en om zo de gemeente erbij te betrekken. Het gaat niet alleen om het gebed van de oudste, maar daarin om het gebed van de gemeente, die erbij betrokken moet worden.

Waarom vindt Jakobus het nu nodig om de gemeente erbij te betrekken?

De apostel Paulus schrijft in I Kor.12 over het gemeenteleven. In dat hoofdstuk wordt de gemeente vergeleken met een lichaam. Ieder gemeentelid is een afzonderlijk onderdeel van dat lichaam. Alleen als alle leden goed en gezond samenwerken kan dat lichaam goed functioneren. In I Kor.12:26 schrijft Paulus: “Als één lid lijdt, lijden alle leden mede, als één lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde.” Dat kun we ook toepassen op ziekte: “als één lid van de gemeente wegens ziekte niet goed kan functioneren, dan raakt dat het functioneren van heel de gemeente.” Ziekte en gezondheid zijn in de gemeente geen geïsoleerde privé-aangelegenheden.

Dit is geen vrijbrief voor allerlei ongezone nieuwsgierigheid of bemoeizucht van de gemeente. Sommige dingen horen nu eenmaal in een kleine kring thuis. Maar Jakobus laat ons wel zien dat die houding van: “wat er met mij gebeurt, dat is privé, daar heeft de kerk niets mee te maken”, niet klopt. Ernstige ziekte brengt ons leven in een crisis, een crisis waar de gemeente bij betrokken is.

Dat zie je ook in Jak. 5:16: “Belijdt daarom elkander uw zonden opdat gij genezing ontvangt” Het laatste deel van dit vers staat in het meervoud: “opdat (gij=)jullie genezing ontvangen.” Als die éne ernstig zieke genezen wordt, dan ontvangt niet alleen die zieke genezing, maar dan ontvangt heel de gemeente genezing. Want heel het lichaam, heel de kerk gaat gebukt onder de ziekte van die ene.

De gemeente is een eenheid. Als de één leed te dragen heeft lijden alle leden mee. Als één lid genezing ontvangt, dan ontvangen allen genezing. Tenminste zo hoort het te zijn.

Als de oudste moet worden geroepen om te bidden, wordt daarmee niet bedoeld dat de zieke zelf niet meer hoeft te bidden. Er wordt als het ware een extra stap aangewezen. Ook de gemeente wordt erbij betrokken. Soms kan ziekte ons zo zwaar raken, ons geestelijk zo van de wijs brengen, dat er van bidden opeens maar weinig meer komt. Juist in zo'n situatie is het een troost dat de gemeente biddend om zo'n zieke heen kan staan.

Ziekte, zeker ernstige ziekte brengt ons soms in een isolement. We kunnen niet meer zo goed of helemaal niet meer aan het gewone leven deelnemen. Soms ook niet aan het gemeente-leven. Dan krijgt de zieke de opdracht om niet in dat isolement te berusten. Hij of zij zelf moet de stap nemen om het isolement te doorbreken om de gemeente erbij te betrekken.

5. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring en geloof.

Jakobus 5:15 "En het gelovig gebed zal de lijder gezond maken,"

Dit is een mooie, maar tegelijk ook moeilijke belofte. We weten uit ervaring dat niet elke zieke genezen wordt. We maken het regelmatig mee dat hele gelovige broeders en zusters naar menselijke maatstaven veel te vroeg overlijden.

Voordat we naar de uitleg van dit vers kunnen kijken, moeten we eerst twee veel gehoorde misverstanden uit de wereld helpen. Het eerste misverstand is, dat als iemand niet geneest dat dit dan veroorzaakt wordt door een gebed dat met onvoldoende geloof gepaard gegaan is. Het tweede misverstand is, dat men zegt: "als iemand niet geneest dan heeft men niet al zijn zonden beleden". Op dit tweede misverstand gaat paragraaf 6 in.

De stelling, dat als iemand niet geneest, dit veroorzaakt wordt door onvoldoende geloof, is een wrede redenering. Dan ligt de schuld van het niet genezen dus bij de zieke. Je wordt niet genezen: "Eigen schuld, dikke bult." Zo wordt de bijbel verkeerd gebruikt. Je kunt van een bijbelvers geen rekensommetje maken. De bijbel wil ons wijsheid en geloof leren, maar het is geen wiskundeboek. Een bijbelvers is geen wiskundige vergelijking, die je om kunt keren.

Jakobus zegt: "Het gelovig gebed zal de zieke gezond maken". Dan bedoelt Jakobus: "Let op. Genezing is Gods reactie op het gebed". De genezing is niet het gevolg van één of andere magische zalving. De genezing is ook niet het werk van één of andere gebedsgenezers. Nee, als er genezing is, dan is dat Gods reactie op het gebed. Het gebed van de zieke, van de gemeente en van de oudsten. Alleen God kan voor genezing zorgen. En God is een God, die luistert naar gebeden. Hij reageert op onze noodkreet.

Vaak gebruikt God doktoren en medische zorg om genezing aan ons te geven.

Soms komen er geen doktoren aan te pas. Dan geneest God als het ware rechtstreeks. Hoe de genezing plaats vindt, dat maakt niet uit. God is het die geneest en Hij doet dit als reactie op ons gebed.

Jakobus spreekt van een gelovig gebed. Hij geeft daarmee aan dat bidden om genezing alleen zin heeft, als we geloven dat God ook in staat is om ons te genezen. Het heeft geen zin om te bidden, als wij denken dat God in de dagelijkse gang van zaken in deze wereld niet ingrijpt.

Het heeft geen zin om te bidden om genezing, als wij denken dat wij alleen maar genezen worden, als de doktoren slim genoeg zijn en dat God daar niets mee te maken heeft. God vragen iets te doen, wat Hij toch niet kan of nooit zou willen, dat heeft geen zin.

In het gebed leggen wij ons verlangen aan God voor. We vertellen dat we graag beter willen worden. We belijden dat we op God vertrouwen. In het gebed doen we een verzoek aan de Almachtige God, die werkelijk in staat is om te genezen. Dat geloven we. Maar het gebed is geen religieus dwangmiddel. Wij kunnen God niet dwingen om ons te genezen. Als je dit vers van Jakobus omkeert, dan maken wij van het geloof een middel om God te dwingen ons te genezen. Want als wij maar genoeg zouden geloven dan volgt die genezing. Dit is een karikatuur van wat geloof werkelijk inhoudt. Geloven is jezelf toevertrouwen aan God als je Vader. Geloven is jezelf toevertrouwen aan Hem, die zelfs als wij het niet begrijpen toch voor ons het beste zoekt.

Wij mogen God niet willen manipuleren, niet willen dwingen, zelfs niet als we bidden om genezing. Wel mogen we steeds opnieuw bij Hem komen om ons verlangen aan Hem voor te leggen, om Hem te smeken in te grijpen. Wij kunnen genezing niet afdwingen. Ook niet door erg vast te geloven. Als hier gesproken wordt over het gelovige gebed, dan gaat het niet alleen gaat om het gebed van de zieke. In de eerste plaats gaat het om het gebed van de oudsten die zieken komen zalven. En in het gebed van de oudsten gaat het om het gebed van de gehele gemeente.

Jakobus wil ons leren dat God onze Geneesheer is. Als wij ziek zijn, dan mogen we Hem aanroepen in het gebed. Als je in je ziekte steun zoekt, als je genezing zoekt, dan ga je bidden.

Dan ga je persoonlijk, maar vooral ook samen met de gemeente bidden. Dan mag je de oudste roepen, die voor je zullen bidden en die je mogen zalven in naam van de Here. Samen met de gemeente besef je dan dat God de Almachtige is, dat Hij je leven in zijn hand houdt. En dat Hij je in de crisis niet loslaat.

6. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring en vergeving van zonden.

We moeten ook nog kijken naar het tweede misverstand, wat optreedt bij de uitleg van Jakobus 5:15. Opnieuw ontstaat het misverstand doordat men een verklaring probeert te geven voor het feit dat lang niet iedereen geneest. Ook niet als we er heel volhardend om bidden. In Jakobus 5:15 staat: “En als hij zonden gedaan heeft, zal hem vergiffenis geschonken worden. Belijdt daarom elkander uw zonden en bidt voor elkaar”. Men zegt wel eens: “Als iemand niet geneest dan heeft hij zijn zonden dus niet beleden”. Ook in deze redenering wordt dit vers als een wiskundige vergelijking omgekeerd. Het zal je maar gebeuren, dat je ziek bent en dat je niet geneest en dat iemand tegen je zegt: “Eigen schuld, dikke bult, dan had je maar niet moeten zondigen” of: “dan had jij je zonden maar moeten belijden, want dan zou je genezen zijn”. Zo laat je de bijbel buikspreeken. Dat zegt Jakobus niet. Er staat niets over de oorzaak van het niet genezen.

Voor we wat dieper op deze tekst ingaan is het goed om eerst in het algemeen na te denken over het verband tussen ziekte en zonde. In de eerste plaats moeten we zeggen, dat ziekte in het algemeen het gevolg is van de zondeval. Ziekte en dood zijn door de opstand van de mensheid tegen God, de wereld in gekomen. Dat betekent niet, dat elke ziekte het gevolg is van een persoonlijke zonde van de zieke. **Soms** wordt iemand wel ziek, omdat hij of zij gezondigd heeft. Denkt u maar aan de geschiedenis van Mirjam en Aäron, die in opstand komen tegen Mozes, waarna Mirjam melaats wordt (Num. 12). Als het **soms** gebeurt, dan kun je nog niet zeggen dat **iedere** ziekte het gevolg is van een persoonlijke zonde. Ik denk dat God dit ook duidelijk maakt als een zieke daarom bidt.

Je kunt ook niet zeggen, dat het uitblijven van genezing komt door persoonlijke zonden. Als je ziek bent, en jezelf afvraagt of dit door een persoonlijke zonde veroorzaakt wordt, dan mag je dat aan God vragen. Als je vanwege een persoonlijke zonde ziek bent, dan zal God je dat ook laten zien als je erom bidt. Dan kun je vragen om vergeving. Als God je geen bepaalde zonde laat ontdekken in verband met die ziekte, dan moet je die vraag ook loslaten. Dan mag je er zeker van zijn, dat dit **niet** het geval is, anders zou God het je hebben laten zien. Ga er dus niet eindeloos over tobben.

Het is ook goed om ons af te vragen, waarom Jakobus hier het onderwerp van zonde en vergeving aan de orde stelt. Als de zonde niet als verklaring voor de ziekte naar voren gebracht wordt, waarom noemt hij het dan?

Als je ernstig ziek bent, word je op jezelf teruggeworpen. Je kunt niet meer zomaar aan het gewone leven deelnemen. Daardoor heeft een zieke vaak veel tijd om na te denken. Soms trekt dan heel je leven aan je voorbij. De goede

dingen, maar ook de verdrietige dingen.

Soms word je dan geconfronteerd met je zonden. Dat betekent **NIET** automatisch, dat die zonden dus de oorzaak van je ziekte zijn. Wel verkeer je door de ziekte in een positie waarin je op jezelf wordt teruggeworpen. Dan zegt Jakobus als het ware: “Juist zieken hebben het nodig, dat ze met Gods vergevende liefde worden geconfronteerd”. Als je het al zo moeilijk hebt door je ziekte, dan moet je niet ook nog eens in de knoop komen te zitten over je zonden. Juist zieken hebben het nodig te weten, dat er vergeving is. Belijd je zonden en laat Gods vergevende liefde er overheen gaan. Die last mag je in ieder geval kwijtraken. Juist tijdens je ziekte mag je rust vinden, doordat je hoort over Gods vergevende liefde voor jou leven.

Het is goed om te zien, dat niet alleen de zieken hun zonden belijden. In de dienst van de voorbede, waartoe heel de gemeente geroepen is, komen we allemaal biddend voor Gods troon. En bij de ontmoeting met de Heilige God wordt steeds duidelijk, dat ons leven door de zonde geraakt is. De dienst van de voorbede doen we als gemeente en daarom zullen ook de zonden in de onderlinge relaties beleden moeten worden. Belijdt **elkaar** uw zonden. Vraag vergeving. Zorg ervoor dat je in de dienst van de voorbede een zuiver instrument in Gods hand bent.

Jakobus zegt nergens: “Als iemand niet geneest, wordt dit veroorzaakt door de persoonlijke zonden van de zieke”.

7. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring is behouden worden.

Filippenzen 2:12

De twee misverstanden die in paragraaf 5 en 6 beschreven zijn, worden vooral veroorzaakt, doordat men Jakobus 5:15 te absoluut op genezing betreft. Op het eerste gezicht lijkt het dat God voor iedere zieke, waarvoor “gelovig”gebeden wordt, genezing belooft.

Ergens voelen we al direct aan dat dit niet klopt. Want dat zou betekenen, dat iemand die altijd zijn zonden belijdt en die gelovig bidt, niet hoeft te sterven. Dat die gelovige tot de wederkomst van de Here Jezus zou blijven leven. Dan zou het geloof nu al, voor de wederkomst, deze gevolgen van de zondeval overwonnen hebben. De Schrift leert ons juist dat, die overwinning pas volmaakt zal worden bij de wederkomst van de Here Jezus.

Het is goed om dit vers nog eens nauwkeurig te bekijken. In de NBG-vertaling staat: “En het gelovig gebed zal de lijder gezond maken” . In de Staten vertaling staat: “En het gebed des geloofs zal de zieke **behouden**”. De Willibrord vertaling heeft: “En het gelovig gebed zal de zieke **redden**”. Het Grieks woord “sooidzo” dat hier door Jakobus gebruikt wordt, betekent in

eerste plaats: redden/behouden. In het Nieuwe Testament is dit woord in de eerste plaats de beschrijving is van het werk van de Here Jezus (Luc.19:10). Door het geloof in de Here Jezus, zijn wij behouden van de toorn (Rom. 5.9). De Here Jezus is onze Redder (Soter, wat van hetzelfde woord komt). Door het geloof mogen wij er zeker van zijn, dat wij in het oordeel worden vrijgesproken. Wij zijn gered. Die redding is al bereikt, omdat Hij voor ons is gestorven. In het **komende** oordeel zullen wij vrijgesproken worden. Onze redding, ons behoud is niet alleen voor de toekomst van belang. Deze redding bepaalt nu al ons leven. We worden niet alleen in de toekomst behouden, maar we mogen ook vandaag behouden worden. Dat mag ons leven bepalen. We zijn behouden. We zijn kinderen van God en zo mogen we genieten van het leven onder de genade.

Het “behouden zijn” is geen statische zaak, geen eenmaal bereikte status die we dan passief als ons bezit op kunnen bergen. In Fil.2.12 staat: “blijft uw behoudenis, (uw redding) bewerken met vrezen en beven”. Gered zijn, vraagt om een actief geloofsleven. Daarin horen we in alle situaties of omstandigheden de wil van de Heer te volgen.

We mogen God de ruimte geven omdat gered zijn steeds opnieuw vorm te laten krijgen in ons bestaan. En daar gaat het Jakobus om. Ook in tijden van ernstige ziekte moeten wij ons behoud bewerken met vrezen en beven. Ernstige ziekte grijpt in ons leven diep in, lichamenlijk en geestelijk. Het is geen vanzelfsprekende zaak, dat wij ons geloof zuiver bewaren in de crisis die een ernstige ziekte teweegbrengt. Daar is veel gebed voor nodig. Ons eigen gebed, maar niet minder het gebed van de gemeente en van de ambtsdragers. Daarom schrijft Jakobus: “Het gelovig gebed zal de zieke redden/behouden”. Dat is de belofte die Jakobus hier noemt. In de crisis van het ziek-zijn, zullen wij - als we ons aan God toevertrouwen - mogen ervaren dat we behouden worden, dat we gered zijn. Dan zullen we de kracht krijgen om de ziekte te dragen. Zelfs als we oog in oog met de dood komen te staan, mogen we weten, dat ons behoud veel sterker is dan de dood. De dood heeft niet het laatste woord, maar de Heer, die onze Redder is, die heeft het laatste woord. De Heer zal ons behouden tot in het eeuwige leven toe. Dat is de onwankelbaar belofte van God.

Juist als we ziek zijn, dan hebben we het nodig dat die onwankelbare belofte ons op het hoofd geschreven wordt. Zoals je de olie van de zalving op je hoofd voelt, zo zeker mag je zijn dat je behouden bent.

8. Jakobus over de ziekenzalving: gebedsverhoring: behouden en genezen worden.

Het Griekse woord “sooidzo” betekent dus in de eerste plaats: “behouden worden”. Deze betekenis is ook in Jakobus 5 aan de orde, zowel hier in vers 14 maar ook in vers 19. Toch zou het onjuist zijn om daaruit te concluderen, dat Jakobus 5:14 niets met genezing te maken heeft. Het woord “sooidzo” betekent soms ook “genezing”. En dat in dit gedeelte ook genezing aan de orde is, blijkt ook wel uit Jak.5:16. We willen niet alleen behouden worden voor het eeuwige leven. Behouden worden van de ziekte zelf, dat willen we toch meestal ook? We willen gewoon beter worden. Er daar is niets mis mee! Ziekte heeft God oorspronkelijk niet gewild. Ziekte zal ook niet blijven bestaan. Het is het gevolg van de zondeval. Dat wij ons dus niet zomaar met ziekte kunnen verzoenen is normaal. Wij vinden niet zomaar vrede met ernstige ziekte. Wel zien we steeds opnieuw, dat er het gevaar is, dat mensen soms ten koste van alles genezen willen worden. Alsof lichamelijke genezing ons uiteindelijke doel is.

In Jakobus' tijd was er de verleiding om naar de tempels van de afgoden te gaan. Om daar de heidense priesterdokters te raadplegen en desnoods aan de afgodendienst mee te doen. En in onze tijd is er het gevaar dat mensen naar allerlei paranormale genezers gaan. Het gebeurt ook, dat wij van de medische wetenschap een afgod maken, van wie we alles verwachten.

Jakobus gebruikt bewust dit dubbelzinnige woord “sooidzo”, dat zowel behouden als genezen betekent. Hij zegt daarmee: “Kijk, als je ziek bent, dan verlang je naar genezing en daar is niets mis mee. Ook in die crisis gaat het er in de eerste plaats om dat jij je behoud bewerkt met vrezne en beven. Hoe belangrijk genezing ook is, het gaat in de eerste plaats om je relatie met God. Het gaat om je behoud. En je behoud, dat zoek je samen met de gemeente bij God. Als we op deze manier het ziek-zijn in de relatie met God verwerken dan mag jij je ook uitstrekken naar genezing.” Zo is het hier aan de orde. Eerst je behoud en dan genezing. Nergens in de bijbel vinden we de garantie dat wij in dit leven van elke ziekte zullen genezen.

Wel is er de belofte, dat God ons zal redden, als wij ons daarnaar uitstrekken. Ziekte brengt ons leven in een crisis en daarin zal God ons niet alleen laten. Hij zal ons behouden. Zelfs al geneest Hij ons op dit moment niet. Hij zal ons redden, zodat wij op de nieuwe aarde met een nieuw en een volmaakt genezen lichaam eeuwig zullen leven.

Als wij in ons ziek zijn naar Gods liefde verlangen en ons naar genezing uitstrekken, geeft Jakobus ons een hele concrete aanwijzing: “Roep de oudsten opdat zij (als het ware samen met gemeente) voor je bidden en je zalven en zo

zul je behouden worden”. En soms mogen wij nu al, hier op aarde genezing ontvangen, als teken van Gods grote toekomst, waarheen we op weg zijn.

9. Jakobus over de ziekenzalving: laat de oudsten der gemeente roepen.

Handelingen 20:17,28

De aanduiding “oudsten” is in voorgaande steeds betrokken op voorgangers, ambtsdragers in de gemeente. Dit wordt wel eens bestreden. Men zegt dan, dat het Griekse woord “presbyter” in het Nieuwe Testament ook gewoon “oude man” kan betekenen (Hand. 2:17 en 1 Tim.5:1,2). Meestal wordt dit woord (presbyter) in het Nieuwe Testament gebruikt voor een officiële functie in de kerk (of in de Joodse gemeenschap). Jakobus gebruikt zelfs een wat bredere aanduiding. Hij spreekt over de “oudsten der gemeente”. Deze uitdrukking komt in het Nieuwe Testament verder alleen nog voor in Hand. 20:17. In dat gedeelte zegt Paulus tegen die oudsten: “Ziet dan toe op uzelf en op de gehele kudde, waarover de Heilige Geest u tot opziensers gesteld heeft, om de gemeente Gods te weiden,”. Dit maakt het erg onwaarschijnlijk, dat we hier te maken hebben met een advies om de oude mannen van de gemeente te roepen. Het advies van Jakobus is ook: “Roep DE oudsten”. Het lidwoord wijst op een duidelijk te onderscheiden groep. Verder is het de taak van deze oudsten om te bidden en te zalven “in de naam van de Here”. Ook dit wijst op een min of meer officiële handeling.

In Marcus 6 zien we dat ziekenzalving een onderdeel van de werkzaamheden van de discipelen was toen zij in Israël uitgezonden waren. In Jakobus 5:14 is het een onderdeel van de taak van de ouderlingen.

10. Jakobus over de ziekenzalving: olie voor de zalving.

De oudsten worden geroepen om te bidden en te zalven in de naam van de Here. Deze combinatie van gebed en zalving geeft duidelijk aan dat het bij de zalving om een geestelijke zaak gaat. Zowel de zalving als het gebed vinden plaats ‘in de naam van de Here’. De zalving is zo onlosmakelijk met het gebed verbonden.

We komen in de bijbel de zalving met olie in allerlei situaties tegen. Olie functioneerde in het oosten soms als een gewoon geneesmiddel voor allerlei kwalen. Zo komen we het tegen in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Lucas 10.34). Verder gebruikte men het in de lichaamsverzorging en zag men het als een bron van verkwikking (Psalm 23). Verder komen we zalving met olie tegen bij de aanstelling van koningen, priesters en profeten. Olie verwijst daarbij naar het werk van de Heilige Geest, die deze ambtsdragers de kracht geeft om hun werk te doen. Die zalving was zo

belangrijk, dat deze ambtsdragers naar dat gebruik genoemd werden. Ze heten Messiassen, Christussen, dat is: gezalfden. Deze zalving was geen onbelangrijk onderdeel van hun aanstelling. Het was juist een belangrijke verwijzende handeling. Want de kern van de taak van deze ambtsdragers was het werk, dat de Heilige Geest door hen wilde doen. En op dat werk van de Heilige Geest wijst die zalving. Dit wordt bijvoorbeeld duidelijk in Jes. 61:1 waar staat: “De Geest des HEREN is op mij, omdat de HERE mij gezalfd heeft;”. De betekenis van de zalving als teken en zegel van het werk van de Heilige Geest, dat komt in Jakobus terug. Het gebruik van olie roept dus zowel het element van genezing in gedachten als het werk van de Heilige Geest. Zo zegt Jakobus: “Als jullie in de crisis van ziekte bidden om Gods hulp, dan geeft God ons Zijn Heilige Geest. In je ziek-zijn gaat de Heilige Geest in Gods naam met je aan de slag. Hij zorgt voor je behoudt. Hij is het die je in Gods naam eventueel ook concrete daadwerkelijke genezing geeft.” Zo is God ons, ook als we ziek zijn, nabij. Als wij bidden om Zijn hulp dan komt Hij bij ons met Zijn Geest. En die nabijheid is net zo concreet als wij de olie op ons hoofd mogen voelen.

11. Jakobus over de ziekenzalving: het woord zalven.

Men heeft de geestelijke tekenwaarde van de ziekenzalving wel eens willen ontkennen door te wijzen op het Griekse werkwoord dat hier voor “zalven” gebruikt wordt. Het Grieks kent twee woorden die voor het “zalven” gebruikt worden. Het ene woord is “chriein” (Waar de titel Christus = gezalfde vandaan komt) en het andere is “aleifein”. Het Oude Testament is in het Hebreeuws geschreven, maar al voor de geboorte van de Here Jezus waren er Griekse vertalingen van het Oude Testament. Om de betekenis van een Grieks woord in het Nieuwe Testament te achterhalen kijkt men ook vaak naar de manier waarop dit Griekse woord in het Oude Testament gebruikt wordt. Als er in het oude testament sprake is van de zalving van priesters, koningen en profeten wordt meestal het Griekse woord “chriein” gebruikt. Voor de gewone niet religieuze zalvingen wordt meestal het woord “aleifein” gebruikt.

Soms concludeerde men op grond van het feit dat Jakobus het werkwoord “aleifein” gebruikt, dat het om een gewone zalving zou gaan. Een verwijzing naar het genezende/behoudende werk van de Heilige Geest zou hier dan ook niet op zijn plaats zijn. Het zou meer een diaconale taak zijn om de zieken van de nodige geneesmiddelen te voorzien.

Als we Jakobus 5 lezen is dit een onwaarschijnlijke uitleg. Het feit dat de voorgangers van de gemeente, de oudsten geroepen moeten worden wijst een andere kant op. De oudsten mogen in de naam van de Heer voor de zieken

bidden en hen, in samenhang met dat gebed (of zelfs “al biddende”), zalven. Maar “aleifein” wordt ook in de Griekse vertaling van het Oude Testament gebruikt voor de zalving van de priesters (Ex.40:14 en Num. 3:3). En dit woord kan dus wel degelijk ook voor een zalving gebruikt worden, die in de eerste plaats een geestelijk verwijzende betekenis heeft.

12. Jakobus over de ziekenzalving: het gebruik van een teken.

In onze kerken zijn we niet zo gewend om met tekens om te gaan. Toch kent de bijbel dat veel meer. Om de betekenis van de ziekenzalving te verstaan, is het goed om te kijken naar de doop en het Heilig Avondmaal. Daar zien we dat God materiële zaken als water, brood en wijn gebruikt om ons te laten groeien in ons geloof. God maakt gebruik van deze materiële dingen om door het werk van de Heilige Geest ons geloof te versterken.

Datzelfde komen we tegen bij de ziekenzalving. De schrift wijst ons op het gebruik van olie. Als wij de zalving in geloof ontvangen, dan wil God zijn zegen aan het teken verbinden. Omdat dit teken bij ons in onbruik geraakt is, roept het toch allerlei vragen op.

Prachtig die belofte maar is bidden dan niet genoeg? Kan God niet behouden en genezen, als we bidden en die voor ons zo vreemde zalving achterwege laten? Natuurlijk kan God zonder die zalving. God is niet gebonden aan de aanwijzingen die Hij in de schrift geeft. Iemand die buiten de kerk is opgegroeid kan ook vreemd aankijken tegen de viering van het avondmaal. Soms vragen mensen ook daar: “Kan het niet zonder?” “Wat moet ik met zo’n klein stukje brood? Wat moet ik met wijn die ik niet lekker vind?”

De Heer heeft goede redenen om ons zo in ons geloof te sterken. God gebruikt materiële zaken om geestelijk groei te bewerken. God gebruikt brood en wijn. Als wij groeien in ons geloof en vaker het Avondmaal gebruiken gaan we dat ook ervaren. Natuurlijk kan God ons geloofsgroei geven zonder brood en wijn. Als God ons opgedragen heeft om het avondmaal te vieren, dan is het toch een beetje eigenwijs als wij zeggen: kan het niet zonder?

Ik denk dat het met de ziekenzalving niet zoveel anders is. Net zo goed als God mensen zonder de viering van het Heilig Avondmaal in hun geloof kan laten groeien, kan Hij ons in ons ziek-zijn sterken zonder een zalving.

In de bijbel, vinden wij deze aanwijzing: “Als je ziek bent, roep de oudsten laat ze bidden en je zalven”. Waarom zouden wij dan zeggen: “nou, bidden misschien oké, maar kan het niet zonder de zalving?”.

13. Dienst der genezing of genezingsmanifestaties?

De ziekenzalving heb ik een onderdeel genoemd van de “Dienst der Genezing” zoals die ook nu nog in de kerk een plaats zou moeten hebben. Ik heb gemerkt dat deze term aanleiding kan geven tot misverstanden. Vaak denkt men bij “Dienst der Genezing” aan allerlei grootschalige genezingsbijeenkomsten, zoals die in het verleden door mensen als Osborn, Zaiss en Katryn Kuhlmann georganiseerd werden.

Eerlijk gezegd heb ik nogal wat moeite met dergelijke bijeenkomsten. Ik zal niet durven beweren, dat er in dergelijke bijeenkomsten nooit iemand genezen wordt. Voor sommigen is daarmee de conclusie duidelijk: “Als het werkt dan is het toch goed?”

We moeten ons realiseren, dat God vaak een rechte slag maakt met een kromme stok. Dus zelfs als de resultaten (soms) “goed” zijn, zullen we toch kritisch moeten durven kijken naar deze dingen. Want naast de genezingen die gemeld worden, zijn er velen die beschadigd worden in dergelijke diensten. Verwachtingen die gewekt, maar niet vervuld werden. En er zijn ook mensen die met grote schuldgevoelens werden opgezadeld omdat het uitblijven van genezing dan wel aan hen zelf zou liggen.

De bezwaren die ik tegen dergelijke bijeenkomsten heb zijn de volgende:

1. De dienst der genezing hoort een onderdeel te zijn van het pastoraat binnen de plaatselijke gemeente. Ik heb ooit een uitspraak gehoord, die me diep geraakt heeft: “Zij die met zieken bidden om genezing, die betrokken zijn bij handoplegging of ziekenzalving, die horen er niet alleen op dat moment te zijn, maar ook de volgende dag en de volgende week. Zij die bidden om genezing, die moeten er ook bij zijn als de zieke niet geneest en als een zieke eventueel de laatste adem uitblaast en begraven wordt. Dat kan alleen goed gebeuren vanuit de plaatselijke kerk. Want waar blijft die pastorale zorg als het campagneteam de volgende week naar een andere plaats is vertrokken?”
2. De overmatige aandacht die er vaak voor de voorgangers is (zie par.14);
3. De dienst der Genezing is niet bedoeld als evangelisatiemiddel (zie par.15).

14. Gebedsgenezers en de gave(n) van genezing(en)

I Kor. 12

Bij de grote genezingsmanifestaties is er vaak veel aandacht is voor de voorgangers. Zij worden ook wel gebedsgenezers genoemd. Zij hebben de “gave van genezing”, zegt men dan. En de gave van genezing ziet men dan als een soort extra geestelijke kwaliteit, die bepaalde christenen ontvangen zouden hebben, waardoor zij anderen kunnen genezen. De uitdrukking “gave van genezing” is afkomstig uit I Kor.12. We vinden die uitdrukking drie keer in dit hoofdstuk, in vers 9, in vers 28 en vers 29. Het staat er in het Grieks naar ons gevoel wat merkwaardig. In alle drie de gevallen staat er in het Grieks namelijk een dubbel meervoud: Gaven van genezingen. Dit dubbele meervoud is zo merkwaardig, dat vertalers van de NBG-vertaling het alleen in vers 9 hebben laten staan. In vers 28 en 29 lezen we: “gaven van genezing” (enkelvoud). Wat dat betreft is de Staten vertaling consequenter. In alle drie gevallen lezen we: “gaven van gezondmakingen.” En een populaire vertaling als Ht Boek vertaalt: “de gave om zieken te genezen”. Twee keer enkelvoud. Dan is het één gave. En die éne gave bestaat uit iets enkelvoudigs namelijk het vermogen om zieken te genezen. Zo spreekt men dan over de “gave van genezing” als de capaciteit om te genezen die een bepaalde persoon van God ontvangen heeft. Zo kom je uit bij ‘gebedsgenezers’ en daar gaat het mis. De bijbel kent geen gebedsgenezers. Dit dubbele meervoud (gaven van genezingen) gebruikt Paulus heel bewust, tot drie keer toe. Paulus spreekt niet over mensen die de capaciteit ontvangen hebben om te genezen. Elke genezing is een afzonderlijk gave van de Heilige Geest, een geschenk van God. Er zijn geen mensen die een goddelijke genezingscapaciteit ontvangen hebben. Nee, er is er maar één heelmeeester en dat is God zelf (Ex. 15.26). De HERE die luistert naar de gebeden van zijn kinderen. Hij schenkt als enige genezing.

Jakobus zegt ook heel bewust: “Haal de oudsten van de gemeente”. Hij zegt niet: “Haal de gebedsgenezers”. Het Nieuwe Testament kent geen gebedsgenezers, geen mensen die door een gave van de Heilige Geest genezer geworden zijn. Het Nieuwe Testament kent wel voorgangers/oudsten in de gemeente, die de gemeente voorgaan in de dienst van de gebeden. Bij de voorbedendienst, mogen zij de zieken, in de naam van de Heer, zalven met olie. In die zalving wordt dan duidelijk dat het voor de zieke gaat om het werk van de Heilige Geest. Het werk van de Heilige Geest, waardoor zij hun behoud, ook in hun ziek-zijn, kunnen bewerken met vresen en beven. Zo mogen wij ons in de dienst der gebeden ook uitstrekken naar lichamelijke genezing. In de dienst van de voorbede bidden we als gemeente om weer een

gave van genezing. Die gave willen we als gemeente ontvangen voor deze zieke broeder of zuster.

De oudsten hebben een speciale taak in deze dienst der genezing, omdat zij een speciale taak hebben in de dienst van de voorbede. In die zin kun je zeggen dat de oudsten zich meer zichtbaar dan anderen uitstrekken naar de gaven van genezingen. Voor elke zieke bidden zij dat de zieke (en daarmee de gemeente) die gave mag ontvangen. Zelfs al zijn bepaalde gemeenteleden er meer dan anderen bij betrokken als God genezing geeft. Toch worden het nooit gebedsgenezers. Want elke genezing is een afzonderlijk gave van Gods Geest.

Genezing is nooit het gevolg van een kwaliteit, die een gebedsgenezer zou hebben ontvangen, maar altijd een gave, die rechtstreeks van God komt. Juist om dat te beklemtonen gebruikt Paulus tot drie keer toe dit merkwaardige dubbele meervoud: gaven van genezingen.

Jakobus zegt: “Roep de oudsten en laten zij bidden”. En dan verwijst hij even verderop naar Elia. Elia was een mens als wij. Hij was een groot profeet en God gebruikte hem voor grote daden. Dat was niet te danken aan het bijzondere van Elia, maar aan God. Elia was een mens als wij. De bijzondere dingen gebeuren als Elia gaat bidden. Zo blijkt dat alleen God zelf die bijzondere dingen doet als antwoord op het gebed van een gelovig mens.

15. Dienst der Genezing is geen evangelisatiemethode.

Johannes 6

Vaak zijn genezingsdiensten verdedigd vanwege het getuigenis dat er van de wonderbaarlijke genezingen uit zou gaan. Wij denken misschien ook wel eens: “Oh wat zou ik graag een wonder meemaken. Wat zou mijn geloof daardoor gesterkt worden. En misschien zou m’n buurman dan ook tot geloof komen”. Laten we heel nuchter zijn over de getuigende kracht van wonderen. In Joh.6 vertelt Johannes over de wonderbare spijziging. De Joden waren zo onder de indruk van dit wonder, dat ze de Here Jezus willen ontvoeren om Hem koning te maken. Als Hij zulke wonderen kan doen, dan kan Hij de Romeinen ook het land uitjagen. Zo’n man moeten ze hebben. De Here Jezus vertrekt. De mensen die de spijziging hebben meegemaakt, gaan de volgende dag de Heer achterna. Aan de overkant van het meer volgt dan een vinnig gesprek. De Here Jezus laat zien, dat Hij Gods Zoon is. En dan volgt een opmerkelijke vraag. De mensen die de wonderbaarlijke spijziging hebben meegemaakt vragen: “Wat voor teken doet Gij dan, opdat wij mogen zien en U geloven?” en “Wat voor werk doet Gij?” Ze hebben de wonderbaarlijke spijziging meegemaakt en nu

zeggen ze: “Doe eens een teken, dan zullen we u geloven.”. De getuigende kracht van wonderen valt tegen.

In de brief van Jakobus wordt ook duidelijk dat het gaat om een bediening binnen de gemeente. Vers 13: “Heeft iemand ONDER U leed te dragen? Laat Hij bidden” Vers 14: “Is er iemand BIJ U ziek? Laat Hij dan de oudsten roepen.” Het gaat hier om het pastoraat binnen de gemeente en daar wordt niet voor gefolderd. Er is geen stemmingmakerij. Er wordt geen emotioneel sfeertje gecreëerd. En niemand wordt “gepusht” om naar voren te komen. Jakobus geeft deze aanwijzing aan de gemeente, maar de zieke zelf moet het initiatief nemen. De oudsten krijgen geen opdracht om genezingsbijeenkomsten te beleggen.

Maar Marcus heeft toch gezegd, dat ook gezangen de gelovigen zullen volgen als teken? (Marcus 16:17,18). Dat klopt, maar een teken is geen bewijsmiddel, dat van een ongelovige een gelovige maakt. De tekenen volgen de gelovigen, als zij met het evangelie de wereld in gaan. Tekenen zijn gebeurtenissen, die de verkondiging begeleiden. Met de tekenen maakt God duidelijk dat het evangelie dat verkondigd en aanvaard wordt, een evangelie is dat heel de mens raakt: De mens naar ziel en lichaam. En de tekenen wijzen vooruit naar de grote toekomst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, zonder ziekte en gebrek.

De tekenen volgen de gelovigen. Daarom durven wij te bidden om genezing. De gelovigen volgen niet de tekenen en als het klopt ook geen wonderdoeners of gebedsgenezers.

16. Jakobus over de ziekenzalving: Het voorbeeld van Elia

I Kon 18 (41-46)

Hierboven is het voorbeeld van Elia al genoemd. Dit uitgebreide voorbeeld laat ook weer duidelijk zien dat het in Jakobus 5 in de eerste plaats gaat om het gebed. In Jakobus 5:15 staat: “En het gelovig gebed zal de lijder gezond maken”. Samen met het voorbeeld van Elia maakt dit duidelijk, dat het gebed het centrale element is. De ziekenzalving komt alleen tot zijn recht in het kader van het gebed en met name in het kader van de dienst van de voorbede.

Jakobus wil laten zien dat genezing een gebedszaak is. Een gebedszaak waar heel gewone mensen toe geroepen worden. Rond Elia was in het Jodendom een hele serie mythen ontstaan. Elia's Hemelvaart had ervoor gezorgd, dat men aan Elia allerlei bijzondere werkzaamheden toeschreef. Jakobus zegt dan juist: “Bij het gebed om genezing heb je geen bijzondere persoonlijkheden nodig. Maar gewone mensen als Elia”. Gewone mensen die bidden, die gelovig bidden. Geen gebedsgenezer! Geen wonderdoener! Maar een mens als

wij!

Elia was een man van gebed! Hij bad en het regende niet meer. Hij bad nogmaals en het regende weer. Op het eerste gezicht zou je denken: “Simpel: even bidden en het is gebeurd”.

Als we in het boek Koningen deze geschiedenis nalezen, dan zien we dat het er anders toe gaat. Elia heeft eerst de strijd met de priesters van Baäl achter de rug. Die priesters zijn gedood. Wat zal Achab kwaad geweest zijn. Hij had al zo’n moeite met Elia en nu dit nog. Dan moet Elia van God aankondigen, dat er regen komt. Elia spreekt al over “het geruis van een stortregen”, terwijl het nog prachtig weer is. Daarna gaat Elia bidden. Er is geen sprake van directe verhooring, van instant succes. Integendeel: Er komt een lange gebedsstrijd. Elia bidt en dan stuurt hij zijn knecht de berg op. Er is geen wolkje te zien. En dat met een woedende koning in je buurt. Wat zou hij doen als het niet zou gaan regenen? Elia geeft het niet op. Hij gaat weer bidden. En opnieuw stuurt hij zijn knecht naar boven, maar weer is er niets te zien. Om wanhopig van te worden. Dit gaat zo door, totdat de knecht voor de zevende keer de berg op gaat en een klein wolkje ziet. Dan weet Elia genoeg. Het gaat regenen. Al met al was het een langdurige gebedsstrijd.

Zo is het ook met de voorbede voor de zieken. Het gebed om behoud, het gebed om genezing is vaak een langdurige gebedsstrijd. Direct aan het begin, mag Elia tegen Achab zeggen, dat er regen komt, maar daarna volgt er nog een hele gebedsstrijd om die regen. Zo is het ook bij de voorbede voor de zieke. Aan het begin van die gebedsstrijd mogen wij verkondigen, dat God de zieke zal behouden. Als teken daarvan mag er ook een zalving plaatsvinden. De zalving is niet het eindpunt. Vaak volgt er daarna nog heel wat gebedswerk. Wij blijven als gemeente – als het klopt - bidden voor de zieke. We blijven bidden, dat hij of zij rust mag vinden in het behoud dat God belooft voor ieder die gelooft. En we mogen ook bidden om daadwerkelijke genezing, zelfs als het erop lijkt, dat er niets gebeurt. Bidden met en voor de zieken van de gemeente, dat vraagt uithoudingsvermogen. Daarom is deze geschiedenis uit het leven van Elia zo belangrijk. Het gaat om het gebed. Het gaat om het volhardend gebed.

Een plaatselijke gemeente, die volhardend durft te bidden om het behoud van de zieke en die daarbij aandacht heeft voor het verlangen naar genezing, is het beste medicijn is tegen allerlei ongezonde uitwassen van genezingsmanifestaties.

Laten we de weg van de voorbede in de plaatselijke gemeente dan ook daadwerkelijk gaan en daarbij gebruik maken van de aanwijzingen die de Heer in Zijn woord geeft.

Een zieke in ons midden is niet slechter af als wij geen grote happenings organiseren en als er bij ons geen gebedsgenezers zijn. Als wij met volhardend gebed rondom onze zieken staan en als wij de tekens gebruiken die de Heer ons aanreikt, dan mogen wij erop vertrouwen dat ook wij Gaven van Genezingen mogen ontvangen.

17. Ziekenzalving: waar en hoe?

Het gebed voor en de zalving van de zieke kunnen bij hem/haar thuis gebeuren. Het is ook mogelijk om dit in de eredienst (of daarop aansluitend) te laten plaatsvinden. Als Jakobus de zieke oproept om de oudsten bij hem aan huis te laten roepen, is dat geen verbod om elders te bidden en te zalven. Jakobus wil zeggen: “Als jij door je ziekte niet naar de samenkomst van de gemeente kunt komen, dan houdt het niet op, laat de gemeente dan maar bij jou aan huis komen”.

Bij ziekenzalving en handoplegging zullen we moeten beseffen, dat dit geen magische handelingen zijn, maar tekens en zegels, die het gebed begeleiden. En dat begeleidende karakter wordt vooral duidelijk als het binnen de dienst van de voorbede plaatsvindt. Daarom kan het een plek in de eredienst krijgen, als onderdeel van de dienst der gebeden, zoals die elke zondag plaatsvindt. Bij de schuldbelijdenis en de genadeverkondiging aan het begin van de dienst kan verwezen worden naar de zalving. In de voorbede aan het eind van de dienst kan dan gebeden worden voor de zieke, die de zalving zal ontvangen. De zieke kan voor het begin van het gebed naar voren komen en knielen. In aansluiting op het gebed vindt de zalving plaats, bijvoorbeeld met de woorden: “N.N. ik zalf u in de naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest, opdat u de zalving van de Heilige Geest zult ontvangen, tot heling van al uw zwakheden, naar ziel, lichaam en geest. Amen”. Tijdens het uitspreken van deze woorden zalft de predikant of ouderling het voorhoofd van de zieke. Hierbij met de vinger een kruisteken op het voorhoofd van de zieke gemaakt. Hiermee wordt verwezen naar verdienste van Christus offerdood, die de basis vormt voor heel onze relatie met God.

In de dienst, maar **geen** genezingsdienst, en zeker geen genezingsdienst waar publiciteit voor gemaakt wordt of waar mensen op af komen om spectaculaire wonderen te zien. Een zieke is niet geholpen met mirakels, maar met de aanwezigheid van de Heer, met het werk van de Heilige Geest in zijn of haar ziek-zijn. Aansluitend kan de zieke persoonlijk Gods zegen voor zijn of haar situatie ontvangen en sluiten we dit gedeelte van de dienst af door een lied te zingen.

De zalving in de dienst is niet altijd mogelijk, omdat de zieke er soms niet toe in staat is. Ook is het in de meeste kerken, net als bij ons, alleen mogelijk om de ziekenzalving buiten de eredienst te ontvangen. Als de zalving thuis plaatsvindt, zal duidelijk moeten zijn, dat het een samenkomst is in het verlengde van de dienst der gebeden in de eredienst. Al is de gemeente niet lijfelijk aanwezig, de gemeente zal wel biddend verbonden moeten zijn met wat bij de zieke thuis gebeurt. De zalving hoort bij de voorbede en kan dus niet zonder een biddende gemeente. Als het enigszins mogelijk is, zal de zalving die thuis of in het ziekenhuis plaatsvindt de zondag daarvoor aan de gemeente worden meegedeeld. Als de ziekenzalving thuis of in het ziekenhuis wordt bediend zal de invulling van de samenkomst afhankelijk zijn van de kracht van de zieke en van andere omgevingsfactoren. In ieder geval zal er samen gebeden en zo mogelijk uit de bijbel gelezen worden. In het gebed zal ruimte zijn voor algemene schuldbelijdenis en voorbede. Daarna zal de zalving plaatsvinden, zoals die hierboven beschreven is. Er kan samen gezongen worden. Ook kan de bijeenkomst geopend worden met votum en groet en afgesloten worden met de zegen. Naast de zieke en eventuele naaste familie en vrienden zijn zo mogelijk twee ouderlingen aanwezig en eventueel een diaken. Verder zou, als het praktisch mogelijk is, de aanwezigheid van een aantal gemeenteleden uit de buurt aan te bevelen zijn.

18. Ziekenzalving: de voorbereiding.

Aan de bediening van de ziekenzalving hoort een goede voorbereiding vooraf te gaan. Het initiatief voor de bediening van de zalving ligt bij de zieke zelf. Als de zieke hierom vraagt zal er eerst een gesprek plaatsvinden. Nadrukkelijk zal gesproken worden over de aard van de zalving. Dr. M.J. Paul schrijft daarover (in: Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente) nuttige dingen. “Het gebeurt ook wel dat mensen allerlei alternatieve genezers bezocht hebben en de zalving met olie als het volgende middel zien. “Baat het niet, dan schaadt het niet”. In zo’n geval dient het onderscheid uitgelegd te worden. Jakobus biedt geen ‘goedkoop’ middel aan, maar een weg van gehoorzaamheid. Wat is ons hoogste doel: Genezing om verder naar eigen inzicht te kunnen leven? Of verlangen we om aan God toegewijd te leven? Zijn we bereid om onze zonden te belijden en ermee te breken? Wanneer olie het symbool is van de Heilige Geest: Zijn we bereid dat God met zijn Geest in ons reinigend, heiligend en zuiverend werkt? Is herstel van de relatie met God door vergeving het hoogst, of staat het eigen belang van genezing voorop? Verder is het nodig na te vragen of de zieke de olie niet ziet als een magisch middel en een ritueel om iets van God af te dwingen. ...

Integendeel: We vertrouwen onszelf aan God toe, opdat Hij zal doen wat goed is.”

Als Dr. Paul spreekt over het belijden van zonden dan gaat het in de eerste plaats om de zonde in het algemeen waarvan wij als mensen nooit vrij zijn (Jakobus 3:2). In de voorbereiding op de ziekenzalving, zal ook gevraagd worden of de zieke meent dat hij/zij bijzondere zonden te belijden heeft. Dit kan het geval zijn, maar het hoeft niet. Jakobus 5:15 tekent een hypothetische situatie: “En als hij...” wat ook vertaald kan worden met: “en zelfs indien hij...”. Welke zonden eventueel beleden moeten worden in de voorbereiding op ziekenzalving kan niet in een algemene regel worden bepaald. “In zijn algemeenheid gaat het om zonden waarvan de zieke zelf beseft, dat ze tussen God en hem instaan; zonden die keer op keer in herinnering komen en een sterk schuldbesef oproepen. Dat kunnen ook zonden zijn tegenover een medemens, waarvoor het nodig is, dat een mogelijkheid gezocht wordt naar onderlinge verzoening.”. Na een schuldbelijdenis mag er genadeverkondiging plaatsvinden.

Als de vraag naar de speciaal te belijden persoonlijke zonden in de voorbereiding onder vier ogen heeft plaatsgehad, kan bij de ziekenzalving volstaan worden met de algemene schuldbelijdenis en de daarbij horende genadeverkondiging.

Als de gezondheid van de zieke het toelaat, zal er minstens een week tussen de aanvraag en de bediening van de ziekenzalving verlopen. Zo kan de gemeente van de zalving op de hoogte gesteld worden, zodat zij dat ook in gebed kan dragen.

Nu de kerkenraad aangegeven heeft, dat er ruimte is voor de bediening van de ziekenzalving, is er niet persé voor elke bediening een afzonderlijk kerkenraadsbesluit nodig. Wel vraagt een goede voorbereiding dat we er zo mogelijk ruim de tijd voornemen om als zieke, gemeente maar ook als kerkenraad naar de zalving toe te leven.

19. Ziekenzalving en handoplegging.

In het Nieuwe Testament zien we dat in verband met genezing ook met enige regelmaat gesproken wordt over de handoplegging. Bij handoplegging moeten we denken aan de zegen, zoals die aan het eind van elke kerkdienst als het ware collectief wordt gegeven. Maar die in andere situaties ook persoonlijk kan worden gegeven, waarbij de handoplegging ook voelbaar plaatsvindt (zoals bij een huwelijk). Daarom is met het oog hierop een samenvatting van een preek over de betekenis van de zegen toegevoegd.

Ps 134: (Wat is de betekenis van de zegen).

Boven Psalm 134 staat in de NBG-vertaling het kopje: “Zegenbede”. Men heeft dit kopje erboven gezet naar aanleiding van vers 3 waar staat: “De Here zegene u uit Sion”

“De Here zegene u”, dat zijn het beginwoorden van de zegen zoals de priesters die aan het volk moesten meegeven. In Num 6:22-27 kunnen we lezen, hoe God zelf de opdracht geeft aan de priesters om het volk te zegenen. In Num. 6:27 wordt zegenen omschreven als: Mijn naam op hen leggen. Als wij gezegend worden, krijgen we dus Gods naam. Zoals kinderen de naam van één van hun ouders krijgen, zo dragen wij Gods naam. Gods naam is een uitdrukking van God zelf. Als wij Gods naam dragen dan moeten wij dat waarmaken door ernaar te leven. Als Gods naam op ons wordt gelegd, als in de zegen Gods handen op ons gelegd worden, dan legt God beslag op ons. Elke keer als we gezegend worden, worden we eraan herinnerd, dat wij Gods kinderen zijn. Wij mogen Gods kinderen zijn en krijgen van de Here de kracht om dat in de praktijk van het leven waar te maken. Dat zien we ook in Gen. 1:26-28. Eerst krijgen we een kijkje in Gods hart. We horen hoe de HERE het plan maakt om de mens te scheppen naar Zijn beeld om te heersen over die schepping. Direct daarna komt God naar hen toe om hen te zegenen, om hen de kracht en de mogelijkheid te geven hun taak waar te maken. In de zegen krijgen we dus te horen dat:

1. we Gods kinderen zijn;
2. God ons als zijn kind in beslag neemt om in zijn dienst aan de slag te gaan;
3. God ons de kracht wil geven om als zijn kind te leven.

Door Gods zegen worden wij steeds meer zoals onze Schepper ons bedoeld heeft. We kunnen dan steeds meer aan ons doel beantwoorden en zo onszelf worden. Door de zegen kom je tot je recht.

Psalm 134 eindigt niet met een zegenbede, zoals het kopje van de uitgever, doet vermoeden, maar met een daadwerkelijke zegen. Deze zegen krijgen de mensen in de tempel mee als ze weer naar huis gaan. Het woord “zegenen” komt nog twee keer voor in deze korte psalm. In onze vertaling staat in vers 1 en in vers 2 “prijst de HERE” maar als we het letterlijk vertalen staat er: “zegt de HERE”. Als wij gezegend worden, dan worden we onszelf, dan komen we tot ons recht. Als wij God loven en prijzen, dan erkennen wij God zoals Hij is, in Zijn grootheid, in Zijn macht en majesteit. Dan erkennen wij Hem als onze Schepper. Als wij God zo loven en prijzen, als wij God zo zegenen, dan geniet God daarvan. Daarom begint deze psalm ook met de oproep: “Kom naar de tempel (kom naar de kerk)”, want God wil ervan genieten dat jullie Hem loven en prijzen. En als we dan weggaan, dan gaan we

niet met lege handen, maar dan mogen we vertrekken met de zegen van de Heer. De zegen die een ambtsdrager namens God uitspreekt, maar die God zelf waarmaakt.

In de zegen, in de handoplegging, geeft God ons de kracht die wij nodig hebben om tot zijn eer te leven. En ook in tijden van ziekte mogen wij heel persoonlijk die zegen ontvangen, zodat we ook dan ons leven aan Hem kunnen toewijden. Wij krijgen van God de kracht om te leven naar zijn wil. Wij mogen ernaar verlangen dat wij die kracht in de vorm van genezing mogen ontvangen.

20. Ziekenzalving: vragen voor de bespreking in kringen.

1. Lees Jakobus 5:13-18 een kijk vers voor vers of er elementen zijn in de tekst die niet duidelijk zijn of die vragen oproepen.
2. Hoe ziet u de ziekenzalving voor vandaag?
 - a. een mogelijkheid die God ons geeft?
 - b. een richtlijn die God ons geeft?
 - c. een gebruik van vroeger?
 - d. een gebruik van vroeger dat in onze tijd niet gepast is?
3. Welke vragen roept de besproken stof verder bij u op?
4. Zijn er elementen die u in de brochure gemist hebt?
5. Denkt u dat u zelf in geval van ernstige ziekte zou vragen om de ziekenzalving?
6. Hoe denkt u over de bediening van de ziekenzalving in de eredienst?